

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Universus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputatio XXIV. Denturne Præcisiones Objectivæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

gere cum eadem omnino res ex parte objecti duabus cognitionibus sese invicem clarioribus explicatur, ut cum duo, quorum alter acutior habet intellectum altero, eandem rem eodem modo concipiunt.

VIII.
Quid sit
distinctio
rationis
ratiocinatae.

Distinctio rationis ratiocinata est illa, quae fit ab intellectu cum fundamento in re, in qua ex parte objecti diversitas aliqua affertur, ut cum hominem per conceptus inadquatos representamus, quorum nullo exhaustitur tota quidditas & ratio ejus objectiva, ut cum uno conceptu representamus rationem animalis, alio rationem rationalis, ubi facili apparet major diversitas ex parte objecti, quam cum praedicatur idem formaliter de eodem, ut dum quis dicit, homo est homo, Petrus est Petrus &c. Et de hac distinctione, tota reliqua procedet Disputatio.

SECTIO II.

Quotplex sit distinctio rationis ratiocinatae.

I.
Quatuor
species
distinctio-
nis
rationis
ratiocinatae.
Prima inter
duos conceptus
objectivos.

IN quatuor plerumque species dividitur haec distinctio. Prima est & praecipua quae inter duos reperitur conceptus objectivos, seu perfectiones sese non includentes, ut animal & rationale, quae est maxima distinctio, respondetque distinctioni reali rei à re. Quapropter sicut ex partibus realiter & physice distinctis fit compositio realis & physica, ita ex conceptibus istis objectivis per rationem distinctis fit compositio proprie metaphysica. Haec inter genus reperitur & differentiam & vocari absolute solet distinctio formalis & essentialis, quia tam genus quam differentia habet suam essentiam sibi peculiarem, & non se invicem, nec inadquate includentem.

II.
Secunda,
quando
datur ab-
stractio non
mutua.

Secunda minor priori, est inter duas rationes formales, quarum licet una includatur in altera, non tamen è contra: sic ratio entis includitur in substantia quae est formaliter ens per se, non tamen è contra substantia in conceptu entis. Haec distinctio

ratio vocari solet abstractio non mutua, respondetque distinctioni reali includentis & inclusi.

Tertia quae dicitur penes explicitum & implicitum, sicut & sequens, est inter rationes quaedam quae se mutuo formaliter includunt, ut secundum probabilem sententiam contingit in Attributis Divinis inter se, & cum essentia; unde cum concipimus Voluntatem Divinam, & de ea formamus conceptum inadquatum, concipimus implicitè Essentiam, vel intellectum licet de his non cogitemus explicitè, id est, cogitatione nostra formaliter non explicemus sub ratione Essentiae, & Intellectus. Sic licet homo formaliter in se includat ens, non tamen quoties concipit quis hominem, concipit explicitè, id est, conceptu suo explicat formaliter ens, ad solùm implicitè. Unde licet vocetur communiter haec distinctio rationis ratiocinatae, à nonnullis tamen, & fortè melius, vocatur penes explicitum & implicitum.

III.
Tertia po-
nes explici-
tum &
implicitum.

Quarta demum & ultima distinctio est inter Definitionem & definitum, ut cum dico, homo est animal rationale. Haec autem distinctio aliquo modo spectat ad distinctionem rationis ratiocinatae, quia aliqua varietas importatur etiam ex parte objecti saltem quoad modum concipiendi, cum in definito partes non importentur ut partes formaliter, sed solum implicitè, in definitione verò explicitè cogitantur ut partes. Alii tamen dicunt hanc distinctionem vix vocari posse rationis ratiocinatae, cum in definitione non considerentur partes praecise, sed ut unitae, partes autem unitae formaliter sunt totum ut totum formaliter. Unde qui concipit definitionem objectivam formaliter, concipit definitum formaliter, ac proinde vix ulla hic intercedit distinctio. Quod mihi videtur non improbabile.

IV.
Quarta
species di-
stinctionis
rationis ra-
tiocinatae
est inter de-
finitionem
& defini-
tum.

Haec tamen ultimae distinctioes sunt valde imperfectae, ac proinde dicunt Doctores communiter, inter conceptus in his tribus ultimis distinctionibus expressos non reperiri compositionem metaphysicam.

V.
Duae postre-
mae sunt
valde im-
perfectae
distinctio-
nes.

DISPUTATIO XXIV.

Dentur necne Praecisiones Objectivae.

Nulla celebrior hodie, quam de Praecisionibus, in scholis quaestio; nulla, majore vel argumentorum, vel animorum contentione disputata, quasi ut ille olim nodus, Phrygiae, ita hic Philosophiae fatum foret. Acris igitur instituitur disceptatio, strenuè inter se concertantibus utriusque partis auctoribus, summamque vi ac conatu, & suae stabilire fundamenta sententiae, & alterius convellere contententibus. Quam nos partem sequuturi sumus, hujus decursu disputationis constabit.

SECTIO PRIMA.

Status questionis proponitur, & Auctorum sententiae referuntur.

I.
Status
questionis.

ANIMAL & rationale in homine inter se à parte rei identificari certum est, & non duo realiter sed unum esse. Quod & de aliis etiam praedicatis Metaphysicis, Enne nimirum, substantia, corpore, vivente, & ceteris, non minus firmiter est statuendum. Quaestio ergo praesens est, quo pacto, cum re sint idem, ratione distinguantur. Hic praesentis disputationis scopus.

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

Nonnulli ita hac in re philosophantur, ut, quicquid verbis asserant, omnem tamen haec inter praedicata distinctionem tollant: talem nimirum excogitant dicendi modum, qui licet voce praese distictionem ferat, re tamen verè nihil minus quam distinctio est. Asserunt ergo hi auctores, dum animal quis cogitat, non solum sentiendi principium menti illius obijci, sed totum hominem, animal nimirum simul & rationale in ordine ad sensationes conceptum. Dum etiam rationale mente concipit, totus, inquit, idem homo menti observatur, in ordine ad rationis operationes expressus. Idem ergo, secundum hunc philosophandi modum, utrobique menti obijciatur, & tota diversitas ex parte conceptuum reperitur, seu in distinctionibus, ut ajunt, formalibus.

II.
Quidam
vocet ens
distinctionem
inter
Animal &
Rationale
admittunt,
re ipsa ne-
gant.

Haec sententia Nominalibus passim tribuitur: quae à scholis propè jam relegate, & oblivione sepulta luci denudò restituerunt docti quidam recentiores, & ita eam suam illustrarunt industria ut cultorem longè reddiderint quam cum olim à Nominaliù incide recens prodierat. Haec sententia, ut dixi, tribuitur Nominalibus, Okamo, Gabrieli, Grego, & reliquis illius classis hominibus, praeter quos

III.
Hanc No-
minalium
sententiam
luci resti-
tuerunt
quidam
recentiores.

ex antiquis non facile quendam inveniri, qui huius sententiæ patronus iure censeatur, imò ex scholis planè videtur fuisse exterminata. Unde P. Arriaga, qui tamen acriter hanc sententiã propugnât d. 5. Log. s. 2. n. 24. candidè fatetur eam paucis abhinc annis fuisse omni patrono destitutam. Ex recentioribus eam tenet P. Hurt. D. 6. Met. s. 4. P. Valen. l. 1. de Trinit. c. 3. P. Zuniga d. 2. de Trinit. d. 4. m. 2. P. Erice tr. 2. d. 2. n. 5. P. Arriaga citatus, P. Oviedo Cont. 4. Met. p. 8. quos alii sequuntur.

Nominaliū
sententiā
patris ante
anniscavit
patrono.

IV.
Secunda
sententiā
ait Animal
& Ratio-
nale dividi
in duos
conceptus
objectivos.

In quo hæc
sententiā
differat à
præcedent.

V.
Hæc est sen-
tentiā san-
cti Thomæ,
ejusque
scholæ.

Mali citan-
tur Suarez
& Vasquez
pro senten-
tiā Nomi-
nialium.

P. Hurtado
solum voce
tenet præ-
cisiones im-
pugnat.

VI.
P. Suarez
Nominal
sententiā
non laude,
sed ad sum-
mum veni-
dignam iu-
dicat.

VII.

Secunda sententiā affirmat cum animal quis, vel rationale considerat, non totum hominem menti obijci, sed entitatem à parte rei simplicem in duos conceptus objectivos inadæquatos intentionaliter dividi, ita ut dum animal cogitat, solum principium sentiendi illius menti obijciatur, dum rationale, solum principium ratiocinandi, sicque in distinctione rationis non solum duos dari conceptus, qui rem eandem in ordine ad diversas operationes & connotata exprimant (quamvis id fortè subinde fieri posse non neget) sed ulterius ait, intellectum duas perfectiones realiter identificatas partiri intentionaliter, representando scilicet unam, alterà per illū actum omnino non representatā, & hanc veram & genuinam vocat distinctionē rationis ratiocinata. In hoc ergo à priori sententiā dissentit, quod illa distinctionem rationis in eo sitam esse dicat, quod res eadem per diversos actus intellectus in ordine ad diversas operationes, seu connotata representetur, nullā omnino apparente diversitate in objecto: hæc verò ita objectum per duos aut plures actus inadæquatos representari posse affirmat, ut in tot conceptus objectivos intentionaliter dividatur, quot conceptibus diversis formalibus exprimitur.

Hæc est clarissima sententiā Sancti Thomæ, de cuius mente plura postea sec. 3. & 5. quæ Thomistæ sequuntur omnes, Cajetanus, Hervæus, Capreolus, Soneinas, Soto apud Suarez d. 6. Metaph. s. 9. n. 9. eandem tenet idem Suarez tum ibi, tum alibi, idque tam clarè, ut mirum sit in mentem adversarij venire potuisse, ut eum in suam sententiā pertraherent, præsertim, cum ut ipse fatetur P. Hurtado de 6. Met. s. 4. subiect. 2. n. 93. P. Suarez Nominalium hæc in re sententiā impugnet, quod verò addit ibidem Hurtado, cum hoc solum vocetenus facere, re tamē ipsa eam sequi, quis non videt quàm parum sit verò simile? cur enim eam impugnet si illius doctrinā probaret. Multo verò magis mirum est, quod Patrem etiam Vasquez velit Nominalium sententiā amplecti, quem tamen ibidem asserit acerbè eam mordere: certè suas opiniones nec mordere homines, nec impugnare solent. Pari quis iure ipsum Patrem Hurtado pro sententiā præcisiones objectivas astruente citaverit: quamvis enim acerrimè eam impugnet, in promptu responso est, id solum voce tenet præstat: re ipsa sincerus Præcisionum amicus est, quicquid præ se verbis ferat.

Quod verò Pater Suarez ab Hurtado n. illo 93. citatus Nominales excuset, non arguit ipsum illo- rum sententiā amplecti, nec eam laude, sed ad summum veniā dignam judicare. Tandem dum eam ad communem, hoc est S. Thomæ, & illius sequacium, opinionem reducit, non ipse ad Nominalium sententiā accedit, sed eos perducit ad suam. Tenet ergo hanc sententiā Suarez citatus, Molina q. 28. dist. 3. Vasquez l. p. d. 117. cap. 1. ubi Nominalium sententiā ex proposito impugnat, & d. 118. cap. 2. P. Granado l. p. q. 3. d. 6. Alberti in prædic. Relat. d. un. q. 6. num. 36. Tannerus l. p. d. 2. quæst. 2. d. 4. & alij passim, licet ex his nonnulli solum loquantur de perfectionibus divinis.

Ego (ut, quid hæc in re sententiā, declarem) licet

priorem sententiā ob inventorum, vel restitutorum potius auctoritatem probabilem esse non difficeat, secundam tamen & subtiliorem iudicio, & ob auctoritatis & rationum momenta longè probabiliorem, quodque caput est ad gravissimas, quæ passim tum in Philosophiâ, tum Theologiâ occurrunt, difficultates enodandas accommodatissimā. Quod vel ex eo constat, adversarij siquidem ipsi, quamvis acerrimè in eam hic invehantur, sine ejus tamen adminiculo nihil explicare clarè possunt, unde nihil apud ipsos frequentius quàm ad diversas in objecto formalitates recurrere, ut passim in P. Hurtado, P. Arriaga & alijs quibus animadvertet.

Hoc ergo nomine præferenda est hæc sententiā, quod summam lucem ac claritatem rebus affert, cum tamen contraria, vel ipsi adversarij fatentibus, omnia confundat, actum enim quo genus, quo speciem, quo gradus omnes metaphysicos ipsi conficiunt, actum vocant confusum, & actum omnia confundentem. Actū ergo quo dicunt Animal, omnia animalia, quo Homo, homines omnes, & se inter reliquos confundunt. At verò sententiā astruens Præcisiones Objectivas, clarè, distinctè, dilucidè procedit, res per sua prædicata, gradus, formalitates evolvit, perfectiōnes omnes suis quæque coloribus adumbrat. Nec confusionem, ut altera, sed claritatem rebus, scientiis perspicuitatem affert.

At licet ista in hac sententiā deesset, ob antiquitatem certè & canos mihi videretur præferenda, præsertim cum per tot annorum seriem primum illum suum vigorem, ac vires ad hæc usque tempora integras retinuerit, ubi altera, licet fuerit ætate penè par in ipsa prope juventute defecerit, & per multos jam annos velut extincta jacuerit: quod verò postliminio revixerit, suis debet Æsculapiis. Sed ad rem ipsam accedamus.

SECTIO II.

Præfertur, & probatur sententiā statuens
Præcisiones Objectivas, & contraria
impugnatur.

Conclusio: Dantur Præcisiones objectivæ, id est, dantur actus intellectus, seu conceptus in representando inadæquati, ita objectum realiter in creatis divisum seu identificatum partientes in plura prædicata se mutuo non includentia, ut unum ex parte objecti prædicatum representetur, alio per actum illum omnino non representatum: ita scilicet ut animal ex parte objecti cognoscatur, non cognitio rationali sine differentiis individuantibus, & sic de cæteris. Ita auctores secundæ sententiæ.

Probatur primò ex Aristotele 3. Metaph. t. 10. & alibi passim dicente differentias esse extra conceptum generis, & e contra, & in hoc Aristoteles compositionem statuit Metaphysicam, ex diversis partibus ratione distinctis compactam, sicut compositio physica ex partibus coalescit realiter ac physice distinctis, ergo secundum Aristotelem inter animal & rationale ex parte objecti datur aliqua distinctio, compositio enim est distinctorum unio, unde eo modo quo est compositio, esse debet inter extrema illa quæ componuntur distinctio.

Dices, compositionem illam de actibus intellectus genus & differentiā representantibus intelligi, seu de genere & differentiā formalibus. Contrà primò, docet Aristoteles hominem ex partibus metaphysicis, genere scilicet & differentiā componi, ergo aliud sunt quàm actus intellectus, ex his enim nemo, opinor, dicit hominem componi. Contrà secundò, sic enim

Judicium
de utraque
sententiā
circa præ-
cisiones.

VIII.
Actus ne-
gans præci-
siones est
actus omnia
confundens.

Aristote-
lens præci-
siones omnia
distinguit,
& rebus
lucem af-
fert.

IX.
Opinio a-
struens præ-
cisiones,
semper in
scholis vi-
guit.

I.
Dantur in
creatis
Præcisiones
objectivæ.

II.
Probantur
præcisiones
objectivæ
ex Aristote-
le.

III.
Compositio
metaphysica
constare
nequit ex
conceptibus
formalibus.

enim hæc propositio, homo est animal rationale, esset falsa, cum unus actus non sit alius. Contrà tertio, qui genus definiunt dicunt esse id quod prædicatur de pluribus differentiis specie, quod manifestum est de prædicato metaphysico objectivo intelligi debere.

IV. Dices 2. hominem ut relatum ad operationes sentiendi componere secum, ut refertur ad operationes rationis. Contrà 1. docet Aristoteles genus esse tantum partem hominis, & idem est de differentia, ergo genus non est totus homo. Contrà 2. relatio enim illa non sufficit ad compositionem metaphysicam, sic enim homo dormiens componere cum seipso posset vigilante. Contrà tertio, operationes non ingrediuntur vel genus vel differentiam hominis, sic enim distinguerentur realiter, si autem sermo sit de solo recto, nulla erit secundum hanc responsionem inter genus & differentiam discrepantia.

V. Secundo, probatur ex eodem Aristotele, is enim sententiam Platonis impugnans de naturis separatis, quas Plato collocabat extra singularia, hoc nomine illam rejicit, quod à parte rei id statuat, quod nisi per intellectum fieri nequit: dicit ergo Aristoteles, id per intellectum fieri intentionaliter quod Plato posuit à parte rei, sed Plato, ut ait Aristoteles, naturas specificas separatas posuit à differentiis individualibus, ergo.

VI. Tertio, argumentor ratione: datur actus qui cognoscat animal, non cognoscat rationale, ergo per hunc actum aliqua ex parte objecti inter animal & rationale fit distinctio. Antè probationem antecedentis notandum, omnem nostram cognitionem abstractivam hic esse & imperfectam, sicut enim Divina cognoscimus per speculum in enigmate, ita quicquid cognoscimus in naturalibus, sensuum ministerio cognoscimus, sicque spiritualia per corporea, substantiam per accidentia, nec aliter, discernimus. Unde nullius rei pro hoc statu notitiam comparamus nisi per sensus, quodvis ergo objectum in tantum solum cognoscimus, in quantum per externa nobis signa innotescit.

VII. Nunc ergo probo antecedens, dum video hominem à longè, nulla video indicia principij ratiocinandi, ergo per notitiam hinc habitam non possum cognoscere rationale, sed solum animal, seu principium sentiendi. Antecedens probatur, solas video operationes sensitivas, ut suppono, sed hæc solæ produciunt speciem principij sentiendi, non ratiocinandi, unde perinde quoad hunc actum est, ac si principium ratiocinandi ibi non esset, sed id quod illic movetur esset equus, vel leo, ergo per hunc actum possum solum cognoscere animal seu principium sentiendi, non rationale, ergo per hunc actum ea inter se distinguo.

VIII. Mirum est in quot se partes versent adversarij, ut hujus argumenti vim declinent. Dicunt aliqui cum principium ratiocinandi sit illic identificatum cum principio sentiendi, cognoscendo explicitè & clarè principium sentiendi, cognosco implicitè & obscure principium ratiocinandi. Contrà 1. cognoscere idem clarè & explicitè, & non cognoscere illud clarè & explicitè, non minus sunt contradictoria, quam cognoscere & non cognoscere, ergo cum animal & rationale identificentur, æque poterit cognitio animali non omnino cognoscere rationale, ac cognitio explicitè animali, non cognoscere explicitè rationale.

IX. Contrà 2. nullam in hoc casu habet intellectus indicium rationalis, cum nullas videat operationes ratiocinandi, unde si objectum illud esset solum animal, eodem modo afficeretur intellectus, ergo

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

nullas habet species rationalis, ergo solum cognoscere in hoc casu potest principium sentiendi, & sic præcindere, vel neutrum principium cognoscere. Sicut oculo corporeo nihil in re ulla (spirituali) videmus, licet enim ibi sit ratio entis, & alia communes cum rationibus, seu prædicatis aliarum rerum, tamen quia unum illic videre prædicatum oculo corporeo non possumus, nullum possumus. Idem est in gratia, & rerum supernaturalium cognitione respectu virium naturalium intellectus Angelici. Sic qui vires solum habet ut quatuor, & pondus aliquod levandum sit ut sex, si duos illos gradus separare à reliquis non possit, cum totum pondus levare nequeat, nihil illius levabit. Sic ergo in præsentia, si intellectus in nostro casu separare intentionaliter nequeat principium sentiendi à principio ratiocinandi, nihil cognoscet, cum vires sufficientes intellectuales, comprincipium scilicet ex parte objecti sufficiens ad rationale cognoscendum non habeat, nempe species, cum ea quas habet, ad solum cognoscendum animal conducant, utpotè à solis operationibus sentiendi abstractæ.

Dicunt alij secundo, non ex eo deduci animal distinguui à rationali, quod discernere nequeat intellectus sentiendi principium hic esse principium ratiocinandi, sic enim rusticus novit aliquem esse hominem, quem tamen non novit esse animal rationale, & tamen etiam juxta nos homo ab animali rationali non distinguitur. Ad exemplum illud distinguo antecedens, non novit rusticus illum esse animal rationale quoad rem conceptam, nego antecedens; quoad vocem, id est, nescit quid animal rationale significet, concedo, si enim quis à rustico perat possitne homo sentire & intelligere, respondit posse, & quo gradu novit esse hominem, novit posse sentire & intelligere. Quod si hæc nesciat, non novit esse animal rationale, sed nec novit esse hominem, nisi voce tenus, & secundum figuram, seu signa quædam externa, quo etiam modo lupus & canis norunt hominem, dum ille eo conspecto fugit, hic ad herum accedit. Aliæ huic argumento sunt respondendi viæ, sed quia minus quam duæ jam propolite satisfaciunt, eas prætermitto.

Quarto probatur Conclusio: in hoc actu homo ut animal est principium sentiendi, inquiri quis huius propositionis sit sensus? Dices, sensum esse hominem ut comparatum ad operationes sensitivas esse animal. Contrari. comparatio illa est actus intellectus, actus autem propositionem illam formans non reflectit supra se. Contrà 2. in aliis omnibus propositionibus reduplicativis, ut cum dico, paries ut albus distinguitur visum, sol ut lucidus fugat tenebras, actus non reflectunt supra se, nec se reduplicant, sed aliquid intrinsecum objecto: omnino ergo gratis diceretur actum hic reduplicare se. Contrà 3. & præcipue, in illa propositione reduplicatur sola virtus sentiendi, sed actus intellectus nullo modo est principium, seu virtus sentiendi, ergo.

Quinto probatur Conclusio: Quando quis dicit ignis est productivus caloris, cognoscit solum ordinem quem dicit ignis ad productionem caloris, non ordinem quem dicit ad productionem lucis, vel ignis, ergo præcindit. Dices, cognoscit, sed non exprimit. Contrà, exprimit ordinem quem dicit ignis ad productionem caloris, ergo si sit idem ordo etiam ad lucem, & ignem, eundem ordinem exprimit & non exprimit, sed hæc æque sunt contradictoria ac cognoscere & non cognoscere, ergo.

Confirmatur, quando uno actu cognosco ignem & calorem, & deinde alio actu cognosco ignem ut productivum caloris, novum prædicatum in igne cognosco, quod antea non cognoscebam. Quod si dicat

principij ratiocinandi, ergo nequit illud cognoscere.

X. Rusticus, qui novit aliquem esse hominem, novit eum esse animal rationale quoad rem, licet non quoad vocem.

XI. Hic actus, homo ut animal, est principium sentiendi, probat aperit propositionem obiectivam.

XII. Hic actus, ignis est productivus caloris, præcindit obiectivè.

XIII.

*Aliud est co-
gnoscere ignem
& calorem,
aliud cogno-
scere ignem
ut productum
vulcanaria.*

dicat quis fuisse cognitum prædicatum hoc, sed ob-
scure. Contra, ignis ut ignis cognoscebatur antea
clare, ergo cum hoc prædicatum sit idem cum igne,
idem cognoscebatur clare, & non cognoscebatur
clare, certum enim est hoc prædicatum non fuisse
per priorem actum cognitum clare, potest enim quis
clare nosse ignem quoad substantiam, & tamen
dubitare an sit productivus caloris, maxime ad ex-
tra, multi enim hoc negant.

*XIV.
en contraria
sententia se-
quitur, vel
nullam esse
distinctionem,
vel esse realem.*

XIV. Sexto & præcipue probatur, nam omnis distin-
ctio secundum adversarios consistit in actibus, ergo
cum actus representans animal realiter distingua-
tur ab actu representante rationale, distinctio vel
nulla est vel realis, complexum liquidem ex toto
homine, & actu cum comparante ad operationes
sensitivas distinguitur realiter à complexo ex toto
eodem homine, & alio actu cum comparante in or-
dine ad operationes intellectuales. Homo autem
idem semper est in utroque complexo, ergo animal
vel non omnino distinguitur à rationali, vel distin-
guitur realiter, sicut una manus distinguitur ab al-
tera, in quibus est eadem anima, sicut hic idem ho-
mo sub duobus actibus realiter distinctis.

SECTIO III.

Ostenditur S. Thomam tenuisse Præcisiones objectivas.

*I.
Frustra la-
borant ad-
versarij S.
Thomæ nega-
re præcisiones
objectivas.*

I. Nullum non movet lapidem P. Hurtado, ut suam
sententiam fundet in doctrina S. Thomæ, ut
videre licet d. 6. Met. f. 4. sub f. 3. sed frustra: primo si-
quidem loquitur ibi S. Doctor de attributis & per-
fectionibus Divinis, quæ in probabili sententia, ut
suprà vidimus, distinguuntur solum secundum im-
plicitum & explicitum. Secundò, multi admittentes
Præcisiones objectivas non negant posse subinde
totum objectum per intellectum ad aliquas opera-
tiones & connotata referri. S. Thomas ergo unum
faciendo, non negat alterum, ut ex locis itatim ci-
tandis constabit. Aliquando verò vult non ita fieri
distinctionem rationis, ut in actu signato represen-
tetur in Deo aliqua diversitas, sic enim supponere-
tur in Deo ante actum distinguente. Hoc tamen
non obstat quo minus per actum inadæquate cog-
noscentem distinctio fiat in actu exercito.

*II.
primus locus
S. Thomæ
clarissimus
pro præcisi-
onibus obje-
ctivis.*

II. Primum ergo testimonium, ad ostendendum S.
Thomam sententiam de præcisionibus objectivis
tenuisse, desumitur ex l. p. q. 85. a. 1. ad 1. & 2. ubi cum
duos modos præcisionis objectivæ posuisset, nega-
tivæ, quæ scilicet negatur unum esse aliud, quod ta-
men in re est illud, & hanc dicit esse falsam: & præ-
cisiivæ, quando nimirum non negamus unum de
alio, sed solum intelligimus unum, nil considerando
de alio, quæ, inquit, abstractionem quia non conside-
ravit Plato, posuit naturas rerum separatas secundum
rem. Hic ergo S. Doctor idem dicit per intellectum
fieri, & intentionaliter, quod Plato posuit Physicè,
& à parte rei, sed notissima est illa sententia Plato-
nis, species, seu naturas ponentis separatas à singula-
ribus. Hinc ergo aperte constat asserere S. Thom.
naturas à singularibus per actum intellectus obje-
ctivè distingui, & præcindi.

*III.
Secundus
locus ejusde
S. Doctoris.*

III. Deinde l. p. q. 40. a. 3. corp. hac de re loquens, sic
habet: Respondeo dicendum quod duplex sit abstractio
per intellectum, una quidem secundum quod univer-
sale abstrahitur à particulari, ut animal ab homine,
& in hac abstractione non remanet id in quo sit abstra-
ctio, remota enim ab homine differentia rationali, non
remanet in intellectu homo, sed solum animal. Non
video quo modo clarioribus verbis S. Doctor Præ-
cisiones objectivas exprimere potuisset.

Singularis etiam ad hoc probandum locus est
3. p. q. 3. a. 3. corp. ubi loquens de cognitione abstra-
ctiva, qua intellectus cognoscit Deum per modum
suum, nempe ipsius intellectus, per quam cognitione,
ait S. Doctor, multipliciter & diversimodum cognoscit in-
tellectus id quod in Deo est unum, & per hunc modum
potest, inquit, intellectus nosse intelligere bonitatem &
sapientiam divinam, non intellecta Paternitate vel
Filiatione, & abstracta Personalitate per intellectum,
possumus adhuc intelligere naturam.

Item in l. d. 2. q. 1. a. 3. sic habet: quidā dicunt quod
ista attributa, misericordia & justitia divina nō dis-
ferant, nisi penes connotata in creaturis, quod nō potest
esse. Ibidem etiam ait, pluralitatem Divinorum Nominum,
seu perfectionum non esse solum ex parte intellectus, secun-
dum diversas conceptiones, quæ dicuntur diversa ratio-
nes, sed etiam ex parte ipsius Dei. Sed nō est nostri insti-
tuti Theologica ista ita ad amissum discutere. Plura
hac de re dixi l. p. d. 1. f. 5. & hic quædam adjiciā inf. f. 5.

Ad illa verò quæ in contrarium, ex angulis qui-
busdam operum S. Thomæ, affert P. Hurtado, nempe
ex opusculis. Respondeo in primis, opuscula illa
non esse æqualis auctoritatis cum reliquis Angelici
Doctoris operibus, unde in editione Romana di-
verso ab aliis charactere habentur, ut notat Bellar-
minus de scriptor. Ecclesiast. quæ de causa à multis
dubia fidei censentur. Deinde dico dum affirmat
S. Thom. distinctionem esse in intellectu, intelligit
distinctionem distinguente, vel quasi activam, cui
alia passiva respondeat ex parte objecti, dum rem in
se unam intellectus inadæquate representat, ut
infra latius videbimus.

Provoco ergo à S. Thoma ad S. Thomam: à S.
Thoma in operibus dubiis, ad S. Thomam in certis
& ab omnibus pro S. Doctoris libris admissis: à S.
Thoma in locis quibusdam obscuris, ac veluti li-
brorum ejus appendice, ad S. Thom. in nobilissimis
illius operibus, totoque orbe celeberrimis, denique
à S. Thoma semel aliquid insinuante, ad S. Thomam
contrarium variis locis, diversisque ad id proban-
dum adductis rationibus clare & constanter asse-
rentem. Accedit, quod Thomistæ hoc modo Magi-
strum suum explicant, quod non levi mihi est argu-
mento hanc S. Doctoris veram esse sententiam.

SECTIO IV.

Referuntur modi quidam Præcisiones objectivæ defendendi.

I. Suppono cum Theologis propè omnibus, & Phi-
losophis, contradictoria propriè & rigore sum-
pta, nec in Divinis admitti debere, nec creatis. Quare
vicio ab omnibus hodie vertitur. Okami, qui in
l. d. 1. q. 5. contradictoria concedi non debere asserit,
nisi ubi Ecclesia, Scriptura, vel aliqua ex fide deducta
consequentia ad hoc nos cogit. Quasi verò fides, quæ
est regula veri, ad contradictoria, quorum altera
semper pars est falsa, unquam cogat. Quare non
possum non mirari recentiores aliquos, qui, dum
hanc S. Thomæ & nostram de Præcisionibus obje-
ctivis sententiam impugnant, integras in eo argu-
mento paginas scribendo implent, ut probent, con-
tradictoria admitti non debere. Quos impugnant?
His lapidibus Patris sui Okami caput petunt, qui
id ex sua sequi sententia in Divinis vidit, & sine ter-
giversatione passus est. Qui verò admittunt Præci-
siones objectivas, clarissime contradictoria effu-
giunt, ut videbimus, id propterea hanc in objecto
distinctionem statuunt, ne in hunc contradictorio-
rum scopulum impingant, in quem, ducta suæ sen-
tentia, impigisse se fateatur Okamus.

Inge-

II.

Ingeniosi ergo aliqui recentiores, ut hanc de præcisionibus sententiam defendant, varios excogitarunt modos, quos hic referam. Qua verò via ego incedendum putem, aperiam sectione sequente.

III.

Primus
modus de-
fendendi
Præcisiones
objectivas.

Primus itaque modus est, objectum respectu diversæ cognitionis esse virtualiter duplex, ita ut sub hac duplici ratione cognosci possit, & non cognosci, sicque propositiones in speciem contradictorias terminare, quæ tamen hic & nunc contradictoriae non sunt, cum non in idem omnino objectum ferantur, sed in tale, quod virtualiter sit duplex, sicque æquivalenter duo objecta. Ita tamen hoc asserit hic modus, ut totum dicat objectum semper cognosci. Quod dari possit huiusmodi objectum capax propositionum in speciem contradictorias, clarè ostenditur in probabili multorum sententiâ, de homine, qui in diversis locis divinitus constitutus, vivere potest & mori, esse in gratiâ & peccato, & similibus, & omnes fateri debent de eodem homine, Petro, exempli gratiâ, in diversis temporibus, hodie enim est in gratiâ, cras peccat, hodie vivit, cras moritur, & sic de cæteris.

IV.

Hæc via
explicandi
præcisiones
probabilis
est, non ta-
men plene
satisfacit.

Hic explicandi modus probabilis est, & sufficientem in objecto distinctionem ponit ad vitanda contradictoria. In eo tamen displicet, quod Præcisiones non statuat propriè objectivas. S. Thomas enim, ut vidimus, & alij qui has propriè & in rigore statuunt, dicunt debere objectum cognosci divinum: unum attributum, perfectionem, prædicatum repræsentari, altero relicto, uno verbo, per intellectum fieri debere intentionaliter, quod Plato posuit physicè, naturas scilicet à singularibus, genus à differentiâ, unâ perfectionem ab aliâ per intellectum separando. Cum verò hic modus totum semper objectum cognosci asserat, separationem hanc objectivam non satis declarat, sicque genuinam Angelici Doctoris mentem, & hujus opinionis candorem, non plene videtur assequutus.

V.

Secundus
modus de-
fendendi
præcisiones
objectivas.

Secundus modus est eorum, qui gradus metaphysicos, prædicata item omnia, & perfectiones, quæ in rebus inveniuntur, distinguunt ante omnem intellectus operationem asserunt, per ordinem scilicet ad actum intellectus possibilem, sicque faciliè explicent quomodo per actum postea præscindunt unum objecti prædicatum cognoscatur, aliò non cognito.

VI.

Hic modus
clarè pro-
cedit, licet
difficultate
penitus non
careat.

Hic etiam modus suam habet probabilitatem, & claram prædicatorum à se invicem separationem ponit. Ita tamen hoc facit, ut multo plus faciat, Unde vercor ne, dum distinctionem rationis in objecto statuere velit, statuatur realem. Si enim ante omnem intellectus operationem, seu à parte rei gradus metaphysici inter se distinguantur, quantumvis in ordine ad actum intellectus possibilem id fieri dicatur, agere hoc à distinctione reali excusabitur.

VII.

Bene tamen de re Philosophicâ meriti sunt hi recentiores, utpote qui felici industriâ conati sunt illam opinionem illustrare, qua, ut ego existimo, nulla in toto cursu Philosophico majorem scholis lucem adfert.

SECTIO V.

Vera ratio explicandi Præcisiones objectivas.

I.

Ante actum
præscinden-
tem nulla
est actualis
distinctio
in objecto.

Dico itaque, ante operationem intellectus, seu actum præscindentem, nullam in objecto actualem fuisse distinctionem, sed solum apertitudinalem, seu fundamentalem, vel, ut alij vocant, virtuales, intellectus verò suâ sagacitate prædicata hæc realiter identificata intentionaliter separat ac divi-

R. P. T. b. Comptoni Philosophia.

dit, ita ut uno repræsentato seu cognito, aliud non repræsentetur, sed perinde se habeat, atque si in objecto omnino non esset, non quidem abstractione negativâ, seu negando rationale esse unitum animali, hoc enim esset falsum, ut rectè S. Thomas citatus est, num. 2 sed præcisiâ, cognoscendo scilicet animal, nullâ per illum actum factâ mentione rationalis. In duobus igitur fundatur hæc conclusio, scilicet cunctitate objecti, & intellectus subtilitate. Ad cujus explanationem.

Norandum primò, rem quamvis, quò præstantior est, eo plures in se perfectiones realiter identificatas continere, quæ in alijs inveniuntur dispersæ: sic planta perfectior est lapide, utpote quæ gradui corporis superaddit gradum viventis; animal perfectius est planta, quod cæteris gradibus in eâ inclusis gradum addit sensitivum; Homo denique animal in perfectione excedit, quia præter sensitivum, rationalis gradum includit. Hinc fit ut cum perfectiones varijs realiter in alijs rebus distinctas, in eadem re identificatas videamus, & in unum veluti nodum collectas, præbeat intellectui fundamentum ut unam distinguat, & intentionaliter quasi separet ab aliâ. Quare si quid adeo imperfectum sit, ut unum in se solummodo prædicatum contineat (quales communiter statuuntur duo cuiusque rei termini, Ens scilicet, & individualis differentia) licet illud abstrahi ab alijs possit, in eo tamen ulterior abstractio seu separatio fieri nequit, cum duas in se rationes non contineat quæ separentur, separatio autem nisi inter duo fieri non potest.

Norandum secundò, actum intellectus duplicem quasi in se rationem continere, formæ physicae & intentionalis, ut physica qualitas est inest subjecto, ut intentionalis fertur in objectum, ut physica inheret, ut intentionalis repræsentat, ut physica petit proportionatum sibi subjectum, spirituale scilicet, vitale &c. ut intentionalis nullam cum objecto postulat proportionem, sed æqualiter fertur in corpus, spiritum, substantiam, accidens, creatum, increatum, ens, non ens, in omnia indiscriminatum. Denique ut qualitas est physica determinatam habet sphaeram, & certis quibusdam terminis ac limitibus circumscribitur, ut intentionalis nullis continetur limitibus, non alligatur circumstantijs loci ac temporis, sed tam objectum absens repræsentat quam præsens, tam præteritum quam futurum, imò quod necesse est, esse potest.

Actus ergo intellectus, cum ut qualitas intentionalis est, non servet leges aliarum qualitarum, sed modo longè subtiliore procedat, ut ostensum est, non est cur objectum etiam in se physicè indivisum dividere nequeat intentionaliter, cum in repræsentando vim, ut vidimus, habeat illimitatam. Cum ergo hac ratione repræsentare possit objectum quod omnino non est, ita & inadæquatè repræsentare quod est.

Hinc ortum habuit dictum illud, quod, ut commune Philosophorum ad hanc ipsam rem affert P. Granado l. 1. in 1. p. tr. 2. d. 6. n. 5. Intellectus potest divisa adunare & adunata dividere. Quod etiam doct. Suarez d. 6. Met. l. 9. n. 12. hoc tribuens subtilitati intellectus, hæc est inquit, vis intellectus, ut præscindat, & abstrahat, quæ in re non sunt actû distincta aut præcisa, nempe realiter, nam si realiter distincta essent, P. Suarez non magnam sanè argueret vim aut subtilitatem præcisionis intellectus unum sine altero cognoscere, sicut nec rem eandem nunc ad has nunc illas operationes comparare, hoc enim per se loquendo, factum facilius est, quam simul referre ad omnes, præsertim cum tot sint tamque variae, ut agere, nisi à sagacissimo intellectu res ad omnia simul distinctè referri possit.

II.

Res, quæ
perfectior,
eo plura in
se prædica-
ta continet.

Hinc fun-
damentum
sunt intel-
lectus nu-
m præ-
dicatum ab
aliò distin-
guendi.

III.

Differentia
intellectio-
nis ut est
forma phy-
sica, & in-
tentionalis.

IV.

Majior est
vis intel-
lectionis ut
est qualitas
intentiona-
lis, quam ut
est physica.

V.

Intellectus
potest divi-
sa adunare,
& adunata
dividere.

VI.
Idem facit
P. Vasq. &
acerrime
impugnat
sententiam
Nomina-
lium.

Idem clarius adhuc, fufius, & nervosius docet P. Vasquez l. p. d. 117. c. 1. per totum, ubi alios multos in hanc eandem rem citat. Loco igitur citato discretis verbis ait, intellectum nostrum rem omnino simplicissimam in varios dividere conceptus objectivos, & rem simplicem & individuum nobis quasi per partes objicere. Et tandem sub finem capitis sic concludit: *Cognitio, inquit, & qualitas in intellectu expressa hanc habet virtutem, ut, licet non attingat rem ipsam externam, minus tamen faciat illam presentem, & diverso modo apparere: ac proinde aliquando representatione dividit & distinguit, quod re ipsa indivisum est.* Ubi nostram conclusionem, & axioma illud ap. Granado allatum totidem ferè verbis tradit, & acerrime impugnat Nominales asserentes hoc fieri per comparationem ad diversa connotata. Et licet sermo illic præcipue sit de attributis divinis, addit tamen P. Vasquez n. 2. idè in multis rebus creatis contingere.

VII.
P. Granado etiam
clare docet
precisiones
objectivas,
& acriter
invehitur
in Nominales.

P. æterea P. Granado loco citato l. in 1. p. tr. 2. d. 6. ait hanc de precisionibus objectivis esse communem sententiam, diversitate, inquit ipse, apparente in ipso objecto prout cadit sub intellectu. Ubi etiam acriter impugnat Nominales hoc fieri asserentes per connotationem diversorum effectuum. Deinde n. 5. ait juxta commune axioma Philosophorum intellectui inesse vim adunata dividendi, non realiter, sed objectivè. Et multa alia ibidem hunc in finem adducit.

VIII.
Clarissime
nostram sen-
tentiam de
precisioni-
bus tradit
Doctor
Angelicus.

Tandem, qui mihi est instar omnium, D. Thomas hanc nostram sententiam clarissime tradit l. contra Gen. c. 54. *Intellectus, inquit, ea quæ sunt in esse conjuncta interdivisum accipere potest, quando unum eorum in alterius rationem non cadit: & propter hoc in terrario considerare potest binarium tantum, & in animalis rationali, id quod est sensibile tantum.* En eodem modo docet S. Doctor posse sensibile concipi sine rationali in homine, quo binarium sine tertio numero in ternario.

IX.
Clarius ad-
ducit in can-
dem rem
loquitur S.
Doctor.

Hoc verò ipsum multò clarius perfectioni intellectus supra sensum tribuit l. p. q. 12. a. 4. corp. his verbis: *Anima nostra duas habet virtutes cognoscitivas, unam quæ est actus alicujus corporis organi, & hanc conatur ale est cognoscere res secundum quod sunt in materia individuali, unde sensus non cognoscit nisi singularia: Alia verò virtus cognoscitiva ejus est intellectus, qui non est actus alicujus organi corporalis; Unde per intellectum conatur ale est nobis cognoscere naturas, quæ quidem non habent esse nisi in materia individuali, sed secundum quod abstrahuntur ab eâ per considerationem intellectus. Unde secundum intellectum possumus cognoscere hujusmodi res in universali, quod est supra facultatem sensus.* Quibus verbis clarius potuisset S. Doctor intellectum, & modum ejus cognoscendi extollere supra sensum, ejusque perfectioni tribuere abstractionem naturæ à singularitate?

X.
Aquam ali-
qui in pro-
fluente
querant.

Quare non possum non mirari non neminem, qui velut aquam in profluente queritans, auctores, qui intellectum vim habere res adunatas intentionaliter dividendi, produci postulat, cum Suarez, Vasq. Granado, & quod caput est, Doctor ipse Angelicus id apertissime asseverent, ut vidimus. Multò verò magis miror dixisse aliquem hoc axioma nullius esse auctoritatis, cum primò Pater Granado testetur esse communem Philosophorum, communis autem Philosophorum auctoritas sine dubio alicujus momenti est. Desumptum verò est ex Averroez l. 2. Metaph. c. 39. quodque Aureolus, Gregorius & alij Nominales olim conati sunt explicare, ut fatetur P. Hurtado, licet frustra. Deinde P. Sua. Vasquez, & alij quoad hanc partem adunata dividendi, doctrinam in eo contentam tradunt & elucidant, ut vidimus.

Omnium verò maxime miror dixisse quempiam, non ad hunc finem axioma illud attulisse Patrem Granado, nempe ad probandum posse intellectum rem physicè indivisam dividere objectivè quod tamen evidentissimum est eum fecisse, ut locum citatum intuenti constabit. Licet enim l. 1. in 1. p. tr. d. 2. 5. n. 10. dicat contra nonnullos, à parte rei, seu ante distinctionem per intellectum factam, quidquid de unâ perfectione dicitur, dici debere de aliâ omni cum eâ identificatâ, secus tamen asserit de 6. n. 5. contingere factâ distinctionem per intellectum, & acriter, ut dixi, ibidem impugnat Nominales attributa & perfectiones in ordine ad connotata extrinseca & effectus explicantes.

XI.
Pa. um fin-
cere quidam
auctores
citant.

SECTIO VI.

Declaratur magis hic modus Precisiones objectivas defendendi.

Diximus sectione præcedente actum intellectus duplicem in se rationem continere, physicæ scilicet formæ, & intentionalis, & ut physica qualitas est subire leges aliarum qualitatum, ut verò est intentionalis, seu in representando, non esse modulo aliarum qualitatum metiendam, & sub hac ratione posse eum adunata dividere, & rem reà iter indivisam intentionaliter separando, in varia prædicata objectivè distinguere.

Utraque hæc ratio clare cernitur in hoc exemplo: Ponamus animam hic in corpore existentem elicere actum præcisiuum circa seipsam, concipiendo scilicet rationem animæ tantum, non concepta differentia individuali. Hic actus ut intentionalis est, terminatur ad solam rationem animæ, non ad differentiam individualement, sicque has rationes à se invicem in mente separant: ut verò physica qualitas est, nullam inter eas rationes facit distinctionem, sed inest æqualiter utrique tanquam subiecto, cum physicè & à parte rei non sint duæ rationes, sed una, nec sub hac ratione magis dividit rationem animæ à differentia individuali, quam albedo in pariete rationem parietis ut sic à ratione hujus parietis. Et ratio est clara, cum enim ut physica qualitas est, inest animæ tanquam subiecto, & physicè, si divisionem ullam faceret, faceret physicam, quod implicat, sic enim esset eadem physicè res, & non esset, quia esset physicè divisa.

Hinc manifestum apparet discrimen quare dari possit virtualis, seu fundamentalis distinctio in ordine ad cognosci & non cognosci, seu ut unum prædicatum representetur non representato alio cum eo identificato, non tamen virtualis distinctio in ordine ad currere & non currere, destrui & non destrui, existere & non existere, hæc enim physica cum sint, non intentionalia, & materialia, non perspicace illo, ac subtili modo procedant, quo intellectus, si rem dividerent, dividerent physicè, & realiter, quod implicat, sic enim eadem res realiter esset duæ realiter. Si autem implicet actualis distinctio seu divisio realis ejusdem rei realiter, implicat etiam apuditudinalis seu virtualis, sicut si implicaret actualis vitio, implicaret similiter potentia visiva.

At verò contradictoria non sunt esse rem aliquam physicè ac realiter eandem, & intentionaliter distinctam, seu divisam, hoc enim aliud nihil est, quam eam inadæquatè cognosci ex parte objecti, seu non totam simul, sed sigillatim, & quali per partes objici, sicque representari secundum diversas rationes, quæ licet à parte rei sint idem, & consensent eandem physicam entitatem, intellectus tamen suâ sagacitate una

I.
Declaratur
magis du-
plex illa vis
intellectio-
nis.

II.
Duplex
hæc virtus
intellectio-
nis clare
cernitur in
exemplo
animæ eli-
citis actibus
præcisiivum
circa seip-
sam.

III.
Cur detur
virtualis
distinctio
ad cognosci
& non cog-
nosci, non
tamen ad
currere &
non currere.

IV.
Nulla est
contradictio
quod res
physicè ean-
dem, inten-
tionaliter
dividatur.

te unam ex illis percipere potest, aliâ non perceptâ, quod est præcisivè dividere objectum, seu præscindere objectivè.

Dices, intellectus noster qui contrariam sequimur sententiam non est adeo subtilis ut unam rationem seu perfectionem separet ab aliâ, ergo fictitia est hæc subtilitas. Contra primò, intellectus Philosophorum propè omnium, qui rem hanc hæcenus tractant, fuit adeo subtilis ut id præstaret, ut constaret ex axiomate illo ab ijs statuto, quod supra retulimus: tum quia prædicata in objecto dividunt in mutuo sese includentia, & non se mutuo includentia, cur ergo soli tenebras præ exunt.

Contra Secundo, quid ergo volunt hæc passim apud eos reperta voces, *causa adequata est quæ continet omnes formalitates effectus*: quid illæ, *vitalitas actus formaliter refunditur in causam vitalem supernaturalis in supernaturalem, representatio in speciem*, & hujusmodi? quis clarius perspicit, quis acutius formalitates in objecto dividit ac distinguit? Unde qui hic debilitatem visus causantur, ubi vel ad naturam causæ adequatæ, vel rationem effectus vitalis pervenerint, uno verbo, ubicunque eorum interest (interest autem quoties clarè quidquam explicare volunt) tam cernunt acutum, quam aut *Aquila*, aut *serpens Epidaurium*. Cui ergo bono hic cam pro viribus impugnare sententiam, ad quam tam ipsi, quam quotquot vel scribunt, vel loquuntur Philosophi, in gravissimis quibusque difficultatibus explicandis coguntur confugere?

Contra terriò, dicunt adversarij duas in judicio distinguendas esse formalitates, representationis alteram, alteram connexionis, in Definitione unam artificij, quæ ad logicam spectat, aliam veritatis, quæ ad alias scientias. Inquiri quo pacto distingui hæc formalitates debeant, si distingui nequeant, sed nobis fortè, non sibi has regulas præscribunt.

Dices, hinc sequi Deum posse objectivè præscindere, si enim hoc in perfectionem intellectus refundamus, Deus qui intellectum habet omnium perfectissimum, hoc omnium maximè præstabit. Confirmatur, ergo etiam id præstabant Angeli, qui acutius multò vident hominibus.

Ad argumentum dico, eadem quis argumentatione probaret posse Deum discurre cum hoc in hominibus perfectionem arguat supra sensus, & homines, quo sagaciores, eo id acutius præstent. P. Arriaga d. 5. Log. f. 4. sup. 3. concedit Deum etiam objectivè præscindere. Existimo tamen Deum propriè non præscindere, & ratio in meis principiis est clara, præscindere enim est rem inadquatè cognoscere, seu unum in objecto representare, non representari alio, Dei autem cognitio respectu cujusque rei necessariò est adequata, sicut nec adversarij, opinor, dicent Deum præscindere formaliter, quod secundum ipsos est hominem ex. g. in ordine ad solas operationes sensitivas comparare, quod Deo non competit, qui cum semper in ordine ad omnes cognoscit. Non ergo infinitam cognitionem divinam ad curtâ nostrâ debemus & imperfectâ normam exigere, nec immentum illum scientiæ Oceanum nostris captiunculis metiri. Quod, si quis in actu cognitionis divinæ tot esse dicat prædicata virtualiter distincta, quot sunt in objecto fundamentaliter distinctæ formalitates, & singulis hisce formalitatibus singula in Dei scientiâ respondere prædicata, ac propterea Deum præscindere; quæstionem fecerit de nomine. Ita verò cum auctoribus t. g. citatis vim præscindendi objectivè in intellectus perfectionem refundo, ut aliquid asseram admisceri debere imperfectionis, nempe limitationem.

Ab confirmationem dico, Angelum in ijs quæ

cognoscit abstractivè, non minùs objectivè præscindere posse, quam hominem. Utrum autem per actus intuitivos fieri possit præcisio, dicitur postea.

SECTIO VII.

Quo pacto in præcisionibus objectivis invenitur distinctio ex parte objecti.

I. Nprimis notandum, si quis per actum intellectus distinguentem objectivè, realem velit, aut physicam in objecto mutationem produci, frustra id facit, nullus enim auctor, quod sciam, id docet, sed solum volunt hujus sententiæ auctores fieri hanc distinctionem intentionaliter. Unde, ut notat P. Valp. supra citatus, est quæstio penè de nomine an objectum intrinsecè dividi dicatur, an extrinsecè, dummodo concedatur rem in se realiter indivisam separari intentionaliter, & inadquatè ex parte objecti representari, ac dividi, ut loquitur ipse, in diversos conceptus objectivos. Scopus ergo præsentis sectionis est ut ostendam quomodo objectum per actus præcisivos distingui, dividi, ac mutari dicatur intrinsecè.

Sic ergo arguunt adversarij: Objectum antea ut adequatè distinctum à cognitione, non erat distinctum vel divisum, ergo si per cognitionem distinguatur, cognitio ponit vel producit aliquid ex parte objecti intrinsecum, per quod distinguatur, quod tamen intelligi nullo pacto potest. Respondeo objectum ante cognitionem distinctum fuisse fundamentaliter, correlativa quippe sunt: posse cognitionem dividere objectum, & objectum dividi posse per cognitionem. Nego tamen per actum distinctionem ullam poni aut produci in objecto. Urgebis, ergo nulla omnino est distinctio actualis ex parte objecti, patet, antea non erat, ut faciemur, nec fit ab intellectu, ergo nulla est. Distinguo minorem, non fit per actum intellectus positivè, concedo minorem; præcisivè, nego, seu, quod eodem recidit, non fit per actum intellectus aliquid ponentem in objecto, concedo, aliquid tollentem, nego, dum enim principium sentiendi concipit non conceptio rationalis, tollit præcisivè principium ratiocinandi à principio sentiendi, quod nimirum in ordine ad hunc actum perinde se habet, ac si non esset realiter à parte rei identificatum cum principio sentiendi: tollit, inquam, illud, non physicè, sed intentionaliter, non positivè, vel potius negativè, seu ut loquitur S. Thomas, concipiendo non esse illud unitum principio sentiendi, hoc enim esset falsum, cum tamen juxta Aristotelem. *Præscindendum non fit mendacium*, sed præcisivè, id est non concipiendo illud quicquid à parte rei conjungitur.

Res hoc exemplo fiet clarissima. Ponamus intellectum representare parietem sine omni colore, representet postea albedinem & inhaerentem, jam aliter se habet paries intrinsecè respectu intellectus quam antè, utpote qui jam varias de illo formare potest propositiones, quas antea non poterat, & voluntatem monere ad varios circa illum actus de novo exercendos. Idem è contrariò est de divisione, seu separatione. Concipiat e. g. intellectus Petrum sine visu, aut solem non concepta in eo luce, verè respectu intellectus separatur, visus à Petro, lux à sole, & aliter se habent intrinsecè jam respectu intellectus, quam quando representabatur, hic cum luce, ille cum visu.

Dices, actus intellectus est objecto extrinsecus, ergo facere in eo nequit diversitatem intrinsecam. Distinguo consequens, non potest facere in eo diversitatem

I. Per præcisivè nulla fit physica mutatio in objecto.

II. Distinctio hæc objectivè non fit aliquid ponendo in objecto, sed illud inadquatè re-presentando.

Declaratur quomodo fiat præcisio.

Præscindendum non est mendacium.

III. Potest aliquid habere se aliter intrinsecè respectu intellectus, licet non mutetur physicè.

IV.

V. Omnes ferme, intellectus hæc in re subtilitatem agnoscunt.

VI. Qui verbo præcisivè objectivè agnoscunt, præcisivè agnoscunt.

VII. Agnoscunt adversarij varias formalitates in objectis.

VIII. Dices, ergo Deus potest objectivè præscindere.

IX.

Resp. Deum non præscindere objectivè, quia nullum obiectum cognoscit inadquatè.

Modus quo defendi possit Deum præscindere objectivè.

Quomodo
actus intel-
lectus licet
objecto ex-
trinsæcus,
facere in eo
possit mu-
tationem
intrinsecam.

veritatem intrinsecam immediatè, seu per se, con-
cedo consequentiam; mediatè, seu per terminum,
quem intentionaliter apponit vel tollit ab objecto,
nego. Sicut cum parietem nunc cum albedine, nunc
sine ea represento, paries aliter se habet intrinsecè
objectivè in uno casu quàm in alio, non per actum
intellectus immediatè, sed per albedinem quam in-
tentionaliter parieti apponit, vel parietem sine ea
representans, eodem modo tollit. Sicut enim, si
Deus subtrahat concursum physicum, albedo am-
plius non erit in pariete physice, sic, si intel-
lectus subtrahat concursum intentionalem, seu eam
representare destinat, non erit in pariete intentiona-
liter, seu respectu intellectus.

V.
Fit hæc di-
visio per
actum in-
tellectus in
genere
cause for-
malis de-
fectivæ.

Fit porro hæc divisio ex parte objecti per actum
intellectus in genere causa formalis defectivæ, ac-
tus enim eam faciens duo necessariò involvit, &
positivam representationem unius prædicati, puta
animalis, & negationem representationis alterius,
quam proinde ipso facto tollit præcivè ex parte
objecti, seu nulla de altero facta mentione, unde li-
cet rationale physice & realiter sit cum eo identifi-
catum, perinde tamen est hic & nunc respectu in-
tellectus, ac si cum eo non esset identificatum. Ad-
dò ulterius etiam si rationale redderetur impossibi-
le, si tamen animal remaneret possibile, actus hic
intellectus eodem modo persisteret.

VI.
An objectum
dici debeat
divisi per
intellectum
intrinsecum
secundum
quæstio-
nem de no-
mine.

Utrum autem dici debeat objectum intentiona-
liter divisum dividi intrinsecè, de nomine est con-
trovertia, si enim sumatur causativè, ut ajunt, seu
referatur ad causam dividendam, est falsum, quia ne-
gatio actus intellectus tam est objecto extrinsecæ,
quàm actus aliud prædicatum representans, quo-
rum utrumque, ut numero præcedente diximus,
causam hujus divisionis integram constituit. Si verò
sumatur objectivè, id est referatur ad extremam ipsa
divisa, dici potest objectum intrinsecè divisum &
distinctum, quia verè tollitur ab eo aliquid ei intrin-
secum, nempe differentia illius constitutiva,
quid autem rei magis intrinsecum, quàm illius differe-
ntia, ut potè quæ est pars essentia. Propriissimè ve-
ro loquutus fuerit, qui per actum præcindentem di-
xit aliquid objecto intrinsecum tolli extrinsecè.

Propriissi-
ma loquu-
tio in hac
materia.

VII.
Angelus
objectum
præcivum
immediatè
intuens,
nullam in
eo videt
mutationem.

Ad clariorem hujus distinctionis unius prædica-
ti ab alio intelligentiam quaeret aliquis, utrum, dum
animal quis per actum præcindentem à rationali in
homine distinguit, ac dividit, utrum, inquam, An-
gelus mutationem aliquam, distinctionem, aut di-
visionem in objecto videret? Respondeo, si Angelus
hominem seu objectum divisum immediatè intueat-
ur, nullam in eo videbit mutationem, sicut nec vi-
deret si Petrum intueretur dum quis cum represen-
taret sine brachio, fertur enim Angeli cognitio in
objecta prout sunt à parte rei, non prout subsunt
nostris conceptibus. Si verò intueatur actum præ-
cindentem, cognoscat objectum solum inadæquate,
quia id per actum cognoscit tamquam per me-
dium cognitum, ac proinde non plus per hunc ac-
tum suum cognoscat quàm actus præcivens ei
monstrat, sed solum monstrat animal, ergo illud so-
lum Angelus cognoscit, sicque eosdem objectivos
habet limites Angelus suæ cognitionis, quos ho-
mo suæ. Actus ergo Angeli respectu actus hominis
præcivens est intuitivus, & immediatus, respec-
tu objecti præcivus, abstractivus & mediativus.

VIII.
Quid in
suo conceptu
involvat
videre ani-
mal solum.

Præcivere ergo seu cognoscere animal solum,
est cognoscere animal sine rationali negatione se
tenente ex parte intellectus, non objecti, nec enim
dum cognosco animal tantum, sensus est me cog-
noscere animal & negationem rationalis, sic enim
non cognoscerem animal tantum sed negationem
una cum animali cognoscerem; sicut etiam dum di-

citur quis vidisse aut occidisse Petrum solum, non
est sensus quod viderit vel occiderit Petrum & ne-
gationem Pauli, ceteraque aliarum omnium re-
rum negationes, sed quod non viderit vel occiderit
alium à Petro. In præcivione autem negativà nega-
tio tenet se ex parte objecti, ut dum quis dicit, ani-
mal non est rationale, seu, cum animali conjuncta
est negatio rationalis.

SECTIO VIII.

Argumenta solvuntur quæ ex hoc præcisiones
explicandi modo peculiariter oriri
possunt.

Objicies primò, si per actum inadæquate cog-
noscentem animal præcivatur à rationali, Quomodo
rationale eadem operâ præcivatur ab animali, sed
non præcivatur, ergo probatur minor, nam, ut
supponimus, non cognoscitur. Respondetur, ratio-
nale in eo casu ab animali præcivendi solum negativè
seu non cognosci unitum.

Objicit secundò P. Hurtado d. 6. Met. s. 4. sub. 4.
n. 106. Distinctio est forma extrinsecæ tribuens se
objecto, ergo ubi objectum est unum, non potest
tribuire se nisi uni, multò minus in eo facere distin-
ctionem intrinsecam. Sed ad hoc abundè respon-
sum est supra sec. 6. & 7. dicimus enim actum intel-
lectus ut intentionalis qualitas est, distinctionem
intentionalem intrinsecam facere in objecto, non
aliquid ponendo, sed tollendo, ut ibi explicatum est,
sicque ut intentionalis qualitas est, posse adunata
dividere, & dare se uni parti objecti intentionaliter,
hoc ipso distincti, quod in illud tendat intellectus
inadæquate, seu in unam partem, non in aliam. Cu-
jus ratio à priori est, quam supra assignavimus, quia
intellectus non est principium per se completum
intelligendi sine specie, cum ergo speciem habeat à
solis operationibus sentiendi abstractam, princi-
pium rationandi omnino non cognoscat, ut su-
pra ostendimus sec. 2. n. 6.

Cum ergo immediata ratio cur unum objectum
cognoscat, non aliud, sit, quia intellectus hac spe-
cie instructus est, non alià, vel quia uti hac vult, non
alià, mediata ratio refunditur in objectum ipsum,
cujus vicaria est species, & ab objecto producit in
ordine ad actum elicendum quo cognoscat, ac
proinde o modo petit objectum cognosci; quo
producit instrumentum hujus cognitionis, nempe
speciem fusi, sed hanc producit inadæquate, ut loco
citato ostensum est, ergo petit & potest cognosci in-
adæquate. Si quis verò dicat, species à Deo produ-
ci, Deus tamen ut auctor naturæ juxta rerum exi-
gentias operatur, & talem infundit speciem, qualem
objectum petit: sicut hac specie vel numero actio-
ne concurrat, quia effectus hanc numero vel specie
actionem requirit.

Objicies tertio: objectum quod est à parte rei
terminat, sed illud est indivisibile, ergo totum ter-
minat, nam ex parte objecti non est aliquid & ali-
quid. Respondetur distinguendo minorem, obje-
ctum est indivisibile physice, concedo minorem;
intentionaliter, nego. Sicut enim intellectus ut
agens intentionale respicit objectum, & potest il-
lud dividere, ut supra ostensum est, ita vicissim ob-
jectum eodem modo respicit intellectum, & spe-
ciem sui, ut proximè ostensum est, producit inadæ-
quatam.

Objicies quarto: realis entitas objecti terminat,
sed realis entitas non dividitur, ergo tota terminat
& cognoscitur, ergo nulla fit divisio. Distinguo ma-
jorem, realis entitas terminat, adæquate, & secun-
dum adæquate.

I.
Quomodo
dum animal
præcivatur
à rationali,
hoc præcivatur
ab illo.

II.
Intellectio
forma ex-
trinsæca
quomodo
faciat mu-
tationem
intrinsecam
in objecto.

III.
Explicat
magis ratio
actus præ-
civens
objectivè.

IV.
Objectum
realiter
idem, dicitur
intentionaliter.

V.
Realis en-
titas ter-
minat ad
præcivendum
sed ter-
minat in-
adæquate.

dum se totam, nego maiorem; inadæquatè, concedo: objectum enim terminat pro exigentia actus, non ut physica, sed ut intentionalis qualitas est, ut sic autem longè alio modo tendit actus intellectus, quam ut est forma physica, ut sect. 6. ostendi. Distinguo item minorem, realis entitas, objecti non dividitur physice, concedo minorem; non dividitur intentionaliter, nego: alioqui quo pacto esset compositio metaphysica, si nulla ex parte objecti, esset distinctio? licet enim hæc compositio formaliter fiat per actum intellectus, objectum tamè est quod componitur, quod tamen nulla ratione componi posset ex partibus metaphysicis, si antea saltem per aliquem actum partes illæ non fuissent distinctæ, ac divisa.

VI.

Ex parte objecti præcisionis non sunt duæ realitates.

Urgebis: ota realitas quæ est à parte rei terminat & cognoscitur, dum cognoscitur animal, vel non: si ita, ergo nulla est divisio nec distinctio; si non, ergo aliqua realitas manet cognoscenda, ergo sunt duæ realitates, nempe realitas cognita, & realitas non cognita. Respondetur, si realitas nil aliud sonet quam prædicatum reale, esse intentionaliter duas realitates, re tamen vera aliud sonat, nempe esse duo realiter distincta. Negandum itaque simpliciter est duas illic esse realitates, sed eadem realitas cognoscitur inadæquatè, & in duas dividitur formalitates, seu prædicata per intellectum, siquæ formaliter distincta.

VII.

Obijci si animal præcinditur potest à se rationali potest à se.

Obijciens 3. si animal intentionaliter dividi possit à rationali, ergo & animal à se, vel rationale à se dividi poterit, nec enim minus rationale intrinsecum est animali, quam animal sibi. Contrà, inquiri an animal juxta adversarios per præcisiones formales distingui à se possit, licet secundum illos distingui per eas potest à rationali? en par utrique sententiæ difficultas, ubi enim ipsi formales præcisiones statuunt per actus confusos, nos per actus claros statuimus objectivas.

VIII.

Responsum non sequitur ex eo quod unum prædicatum possit separari à se omnino, nec enim idem ubique est fundamentum, diversa scilicet series operationum, compositio metaphysica, & alia distinctionis signa supra posita. Quæ de causa Aristot. 7. Metaph. c. 12. t. 43. licet distinctionem inter alios gradus metaphysicos statuatur, differentiam tamen ulterius dividi ait non posse. Quod, ut supra dixi, de Ente similiter mihi dicendum videtur. Addo tamen licet animal (idem est de rationali, rugibili, & aliis differentii) in gradus dividi metaphysicos non possit, seu tamquam in superius & inferius: sicut tamen partes physica, materia & forma equi ex. g. licet in plures partes physicas, aliam nempe materiam, & formam aliam dividi nequeant, ex ensivè tamen in plures partes integrales dividi physice possunt, idem dico de partibus metaphysicis intentionaliter, quatenus nimirum hujus vel illius in actu primo operationis radix animal concipitur, ut verò radix concipitur omnium, integrum constituit genus, & partem metaphysicam completam.

IX.

Quomodo actus præcinditur à se intelleximus in distinctionem cognoscens, & non cognoscens.

Obijciens 6. licet actus præcindens, objecto sit extrinsecus, intellectui tamen est intrinsecus, ergo dat illi intrinsecas denominationes contradictorias, cognoscens scilicet intrinsecè, & non cognoscens idem objectum. Distinguo consequens cognoscens & non cognoscens idem objectum adæquatè, nego consequentiam, inadæquatè, concedo. Ut autem propositiones sint propriè contradictoriae, non sufficit secundum Aristotelem, & Philosophos, ut ferantur actus in idem objectum quomodo docuimus, sed in idem secundum idem, unde si ulla sit distinctio in objecto, propositiones nunquam sunt

contradictoriae. Nec in hoc est majus mysterium in intrinsecis denominationibus quam extrinsecis, cum in neutris, ut dixi, verificentur propriè contradictoria. Si quidem probaret objectio actum a quem intellectus posse unum animal, cui inest, prædicatum informare, non aliud, aliquid efficeret. De quo latè supra §. 6. n. 2.

Obijciens 7. actus qui terminatur ad animal non potest terminari ad rationale, nec è contra, ergo rationale non potest terminare actum qui repræsentat animal, nec è contra, ergo animal & rationale differunt intrinsecè, siquæ rationale habet prædicatum quod non habet animal, & animal prædicatum quod non habet rationale. Distinguo secundum consequens, differunt intrinsecè à parte rei, nego consequentiam; respectu intellectus post & per actum præcindentem, transeat, ut latè ostendi §. 7. Nullus siquidem, qui admittit præcisiones objectivas, negat, quin prædicata quæ abstrahuntur, aliquando numero differant, ut cum consideratur Petrus ut elicivus actus A, & actus B, numero tantum distinctorum, ignis ut productivus hujus vel illius caloris, aliquando speciei, ut cum concipitur Petrus ut elicivus assensus & dissensus, apprehensionis & judicii, ignis ut productivus caloris & lucis: aliquando etiam genere, ut cum repræsentatur ignis ut productivus ignis & caloris, pro diversitate enim effectuum est diversitas heterogenea in principiis formalibus per intellectum abstractis.

In eo verò peccat hoc argumentum, quod mutet suppositionem, à statu præcisionis arguens ad statum suppositionis, siquæ, committit fallaciam, ut aiunt, accidentis. Notandum itaque à parte rei nec animal dari nec rationale, nec hominem, nec equum prout his nominibus importantur, hæc enim omnia præcisionem & intellectus actum aliquo modo involvunt. A parte rei ergo sola sunt singularia, Petrus, Paulus, Ioannes, Bucephalus, Rhæbus, &c.

A parte rei itaq; est Petrus aptus cognosci inadæquatè per unum actum, qui principium repræsentet sentendi, & per alium qui repræsentet principium ratiocinandi, quæ à parte rei non differunt nisi fundamentaliter: posito verò actu quo repræsentetur animal tantum, qui actus non potest repræsentare rationale, non sequitur animal & rationale distingui realiter, cum tota distinctio quam habet proveniat ab intellectu intentionaliter operatè; unde licet habeant essentias distinctas, non tamen realiter & à parte rei, cum à parte rei sint idem, nempe Petrus, sed solum formaliter, siquæ mutatur suppositio. Nec sequitur animal in mente includere negationem rationalis, si enim actus esset falsus, nec sentus hujus propositionis cognosco animal tantum, est cognosco animal & negationem rationalis, sicut propositio hujus Petrus occidit Paulum tantum, sensus non est, occidit Paulum & negationem Ioannis, Antonij & aliorum omnium, sed occidit Paulum, & non occidit alium. Sic in præfenti sensus est cognosco animal tantum, id est, cognosco animal, & non cognosco rationale, negatione se tenente ex parte actus vel intellectus, non objecti, ut supra ostendi §. 7. sine.

Obijciens 8. ergo animal currere poterit, rationali non currente. Nego consequentiam, si enim sequeretur rem esse physice eandem, & physice diversam, nil autem incommodi ut quid sit physice idè, & intentionaliter diversum. Dices, hoc esse petere principium, cum animal & rationale esse intentionaliter diversa aliud nihil sit, quàm animal cognosci, rationale non cognosci. Contrà 1. non petitur principium, licet idem respondeatur quod antea dictum est, si hoc secundum clariùs rem explicet, ut si petenti cuipiam eur Petrus sit homo, respondeat quia

Ex eo quod animal terminet unum actum rationale aliud, non sequitur hæc duo differre à parte rei.

XI. Obijci hæc fallacia, ut aiunt, accidentis.

XII. Explicatur ulterius quomodo ratione actus præcinditur à se rationali non distinguatur realiter.

XIII. Non est idem de prædicatis physice, & intentionaliter.

quia est animal rationale. Contrā 2. nunquam petitur principium dum redditur ratio illius quod asseritur, varias autem supra hujus rei rationes assignavi s. 2. 5. & 6. & in probatione nostræ sententiæ, & impugnatione contrariæ.

XIV.

Ostenditur
ulterius dif-
ferentia in-
ter prædicata
physica &
intentionalia.

Dico ergo ex eo quod intentionaliter dividatur objectum, seu animal cognoscatur non cognito rationali, nihil sequi incommodi, si nimirum feratur cognitio in unum prædicatum, non in aliud, sequitur enim solum cognosci illud inadæquatè: at verò si curreret animal, produceretur, vel destrueretur, non currente, nec producto rationali, sequeretur idem realiter distinguere se, sicque esse rem realiter eandem, & non esse realiter eandem. Deinde habemus fundamentum unius, non alterius, ut supra ostensum est. Sanè miror cur hic clament adversarij peti principium, nisi fortasse velint his sua peti principia, & ita peti, ut labefactentur. Quod si ita sit, nil mirum quod exclament, & querantur peti principium.

S E C T I O IX.

Reliqua argumenta contra Præcisiones
objectivas.

I.

Obijcit 9. P. Ariaga d. 5. Log. s. 2. subf. 2. n. 25. non minùs contradictoriè opponuntur *cognosci & non cognosci*, quam *existere & non existere*, sed implicat animalitatem hominis existere, rationalitatem non existere, ergo & animalitatem cognosci, non cognita rationalitate.

II.

In divinis est
cognosci &
non cognosci,
nō tamen esse
& non esse.

Contrā admittit ipse s. 4. n. 56. & 57. distinctionem virtuales in divinis, & ait Essentiam cognosci posse, non cognita Relatione, & è contra, & tamen nec ipse, nec ullus eam illic admittit in ordine ad existere & non existere, ergo non sequitur potest idem cognosci & non cognosci, ergo existere & non existere. Dico itaque diversissimam esse rationem de prædicatis physicis & intentionalibus, ut ostendi in ult. sect. præced. & s. 6. n. 3. nec ea hic necesse est repetere.

III.

Idem potest
realiter cog-
nosci, & non
cognosci
inadæquatè.

Obijcies 10. ex nostra sententia sequi idem realiter cognosci & non cognosci, animal enim realiter cognoscitur, rationale realiter non cognoscitur, sed animal & rationale sunt idem realiter, ergo. Distinguo majorem, idem realiter cognoscitur & non cognoscitur adæquatè, nego majorem; inadæquatè, concedo: hæc autem non sunt contradictoria, quia non fertur cognitio & negatio cognitionis in idem omnino objectum; seu, ut loquitur Aristoteles, in idem secundum idem.

IV.

Quomodo in-
tellectus di-
stinguit ob-
jectum in
formalitates

Obijcies II. si intellectus cognoscat unam formalitatem, & non aliam; ergo est una & alia, ergo dux formalitates per actum distinguuntur, ergo verum est dicere animal non est rationale, & è contra, ergo in animali est negatio rationalis, ergo distinguuntur realiter. Admissis cæteris, & negata ultima consequentia, distinguo penultimam. in animali est negatio rationalis physicè & negativè, nego consequentiam; intentionaliter, & præcisiivè concedo: licet enim à parte rei idem sint, intellectus tamen inadæquatè rem concipiendo, unum præcisiivè

tollit ab alio, seu non dat ei totum conceptum objectivum, quem à parte rei & realiter habet, ut latè declaratum est supra.

Obijcies 12. ex nostra sententia destrui formam syllogisticam, ut patet in hoc syllogismo expolitōrio, *hoc animal cognoscitur, sed hoc rationale est hoc animal, ergo hoc rationale cognoscitur*, ubi si concessis præmissis negetur consequentia, destruitur forma syllogistica, nam quæ sunt eadem uni tertio, non sunt eadem inter se. Confirmatur, eodem modo negari posset consequentia in hoc syllogismo, *hoc animal currit, sed hoc rationale est hoc animal, ergo hoc rationale currit*.

Respondetur 1. non esse mirum si negetur consequentia in primo syllogismo, cum in huiusmodi propositionibus semper mutetur suppositio, sicque latet æquivocatio in illis terminis *hoc animal*, & *hoc rationale*, dum à sensu & statu præcisionis transferuntur ad statum realem. Unde in his syllogismis semper sunt quatuor termini, quia omnis terminus æquivocus est virtualiter seu æquivalenter plures, ut constat si formetur syllogismus ex hoc termino canis. Respondetur 2. distinguendo majorem, hoc animal cognoscitur adæquatè, nego majorem; inadæquatè, concedo. Distinguo item minorem, *hoc rationale est hoc animal*, si hoc animal sumatur adæquatè, & pro omni eo quod dicit à parte rei, concedo minorem; si inadæquatè, nego.

Per quæ patet ad Confirmationem, cursus enim cum non sit qualitas intentionalis, sed physica, necessariò applicatur toti prout à parte rei, licq; lumen omnia debent in sensu reali, sed prout à parte rei, subiecta enim, ut dicunt Dialectici, determinantur à prædicatis. Actus verò intellectus, cum sit qualitas intentionalis, dividere potest objectum intentionaliter, sicut & tendere in objectum quod omnino non est, imò quod est impossibile, quod cursui & aliis qualitatibus physicis non convenit.

Obijcies 13. objectum ut distinctum ab actu, non habet formalitates, ergo actus nullas in eo attingere potest, nec enim attingi potest quod non est. Respondetur, in objecto nullas esse formalitates antè cognitionem, nisi fundamentaliter, cognitio verò tendens in objectum præcisiivè, formalitatem facit, non quidquam cernendo in objecto quod non est, sed inadæquatè cernendo quod est, & illud intentionaliter segregando. Nec intellectus in actu signato videt plures formalitates in objecto, sed in actu exercito in objectum tendendo inadæquatè, ipso facto formalitatem facit, quæ illud est quod huic actui præcisiivè responderet, quam proinde facit non aliquid in objecto ponendo, sed intentionaliter & in actu exercito tollendo, ut supra sect. 7. fusè est declaratum.

Quomodo species inadæquatas comparat intellectus ad objectum inadæquatè cognoscendum, jam aliquid diximus in superioribus; plena autem hujus rei discussio spectat ad libros de Anima, in tractatu de speciebus.

An, & qua ratione dentur præcisiones in divinis non est præsentis instituti, cum questio sit merè Theologica, & eam disputavi t. p. d. 2. s. 4. 5. & 6. dum de visione unius Personæ sine alia. Aliquid etiam hac de re addam disput. seq.

V.

Obj. destrui
formam syl-
logisticam.

VI.

Resp. per præ-
cisiones non
derogari for-
mæ syllogisti-
cæ, cū semper
mutetur
suppositio.

VII.

Aliud in
forma syllog.
est de prædi-
catis inten-
tionalibus &
physicis.

VIII.

Intellectus
inadæquatè
cognoscens
objectum, facit
formalitates.

IX.

Unde species
inadæquatè.

X.

Præcisiones
in divinis.